

Det Anarkistiska Biblioteket

Arbetets mytologi

8 myter som håller dig fast i tidspress & hårt arbete

RebelZines

RebelZines
Arbetets mytologi
8 myter som håller dig fast i tidspress & hårt arbete

Mottogs 2024-22-24 från linktr.ee/rebelzines

sv.anarchistlibraries.net

Tänk om ingen arbetate?

Svettfabriker skulle tömmas och monteringslinjer skulle stanna av helt, åtminstone de som tillverkar saker som ingen skulle göra frivilligt. Telefonförsäljningen skulle upphöra. Skamliga individer som enbart har makt över andra tack vare rikedom och titlar skulle behöva lära sig bättre sociala kunskaper. Bilköer skulle försvinna, och även oljeutsläpp. Papperspengar och jobbansökningar skulle användas som tändmaterial när människor återgick till byteshandel och delning. Gräs och blommor skulle växa fram ur sprickorna i trottoaren och så småningom ge plats åt fruktträd.

Och vi skulle alla svälta ihjäl. Men vi lever ju inte direkt på pappersarbete och prestationsutvärderingar, eller hur? De flesta av de saker vi gör och tillverkar för pengar är uppenbart irrelevanta för vår överlevnad - och för det som ger livet mening, för den delen.

ARBETE ÄR NÖDVÄNDIGT!

Det beror på vad du menar med "arbete". Tänk på hur många människor som njuter av trädgårdsarbete, fiske, snickeri, matlagning och även datorprogrammering bara för sin egen skull. Tänk om den typen av aktiviteter skulle kunna uppfylla alla våra behov.

I hundratals år har människor påstått att teknologisk utveckling snart skulle befria mänskligheten från behovet att arbeta. Idag har vi möjligheter som våra förfäder inte kunnat föreställa sig, men de spådomarna har fortfarande inte blivit sanna.

I USA till exempel så arbetar vi faktiskt längre timmar än vi gjorde för ett par generationer sedan - de fattiga för att överleva, de rika för att konkurrera. Andra söker desperat anställning, utan att egentligen njuta av den bekväma fritid som all denna utveckling borde ge. Trots prat om recession och behovet av budgetnedskärningar rapporterar företag rekordvinster, de rikaste är rikare än någonsin, och enorma mängder varor produceras bara för att slängas. Det finns gott om förmögenhet, men det används inte för att befria mänskligheten.

Vilken typ av system producerar samtidigt överflöd och hindrar oss från att använda det fullt ut? Försvaren av den "fria" marknaden hävdar att det inte finns något annat alternativ - och så länge vårt samhälle är organiserat på detta sätt, finns det inte.

Ändå, en gång i tiden, innan tidskort och affärluncher, gjordes allt utan arbete. Den naturliga världen som uppfyllde våra behov hade ännu inte delats upp och privatiserats. Kunskap och färdigheter var inte exklusiva domäner för licensierade experter, hållna som gisslan av dyra institutioner; tid delades in-

Anställda slaktar kor och utför experiment på apor.
Anställda slänger bort ofattbara mängder av mat.
Anställda förstör ozonlagret.
De övervakar dina rörelser genom säkerhetskameror.
De vräker dig när du inte betalar hyran.
De fängslar dig när du inte betalar dina skatter.
De nedvärderar dig när du inte gör dina läxor eller kommer i tid till jobbet.
De skriver in information om ditt privatliv i kreditupplysningar och
FBI-rapporter.
De ger dig fortkörningsböter och bär bort din bil.
De administrerar standardiserade prov, ungdomsfängelser och dödliga
injektioner.
Soldaterna som drev människor in i gaskamrarna var anställda,
Precis som soldaterna som ockuperar Irak och Afghanistan,
Precis som självmordsbombarna som riktar in sig på dem—de är anställda av
Gud, i hopp om att bli belönade i paradiset.

Låt oss vara tydliga med detta—att kritisera arbete innebär inte att avvisa arbete i sig, ansträngning, ambition eller engagemang. Det betyder inte att man kräver att allt ska vara roligt eller lätt. Att kämpa mot de krafter som tvingar oss att arbeta är ett hårt arbete. Lathet är inte alternativet till arbete, men det kan vara en bieffekt av det.

Poängen är enkel: vi alla förtjänar att utnyttja vår potential på det sätt vi önskar, att vara mästare över våra egna öden. Att tvingas sälja dessa saker för att överleva är tragiskt och förnedrande. Vi behöver inte leva så här.

”WHEN THE RICH ROB THE POOR IT IS CALLED BUSINESS.
WHEN THE POOR FIGHT BACK IT IS CALLED VIOLENCE.”

Hej, tack för att du läste denna zine!

Vårt mål på RebelZines är att ge ett alternativt perspektiv på de problem och obalanser vi ser i världen, samt att motivera till att tänka utanför boxen som staten har placerat oss i.

Vi vill göra revolutionär litteratur enkelt att läsa och ge ut. Alla zines går att ladda ner och skriva ut gratis. Mer information finns på länken nedanför.

linktr.ee/rebelzines

FÖRÄNDRING BÖRJAR MED KUNSKAP!

te upp i produktivt arbete och konsumtiv fritid. Vi vet detta eftersom arbete uppfanns först för några tusen år sedan, men människan har funnits i hundratusentals år. Vi får höra att livet var 'ensamt, fattigt, vidrigt, brutalt och kort' då - men den berättelsen kommer från dem som utrotade det sättet att leva, inte från dem som levde det.

Detta innebär inte att vi ska gå tillbaka till hur saker och ting var förr, eller att vi ens kunde göra det - utan att det inte måste vara som det är nu. Om våra tidiga förfäder kunde se oss idag skulle de förmodligen vara imponerade av vissa av våra uppfinningar och skräckslagna av andra, men de skulle definitivt bli chockade över hur vi använder dem. Vi byggde den här världen med vårt arbete, och utan vissa hinder skulle vi säkert kunna bygga en bättre. Det skulle inte innebära att vi överger allt vi lärt oss, bara att vi överger allt vi lärt oss som inte fungerar.

ARBETE ÄR PRODUKTIVT.

Det är svårt att förneka att arbete är produktivt. Bara ett par tusen år av det har dramatiskt förändrat jordens yta.

Men vad producerar det egentligen? Engångsättpinnar i miljardtals; laptops och mobiltelefoner som blir föråldrade inom några år. Milslånga soptippar och massor av klorfluorkarboner. Fabriker som kommer att rosta så snart arbetskraften blir billigare någon annanstans. Containers fulla av överskottslager, medan en miljard människor lider av undernäring; medicinska behandlingar som bara de rika har råd med; romaner, filosofier och konstnärliga rörelser som de flesta av oss inte har tid för i ett samhälle som sätter vinstintressen före personliga önskningar och egendomsrätt före behov.

Och varifrån kommer resurserna till all denna produktion? Vad händer med ekosystemen och samhällena som plundras och exploateras? Om arbete är produktivt, är det ännu mer destruktivt.

Arbete producerar inte varor ur tomma intet. Istället tar det råvaror från biosfären—en gemensam resurs som tillhör alla levande varelser—och förvandlar dem till produkter drivna av marknadens logik. För de som ser världen genom ekonomiska balansräkningar är detta en förbättring, men resten av oss borde inte ta dem på deras ord.

Kapitalister och socialister har alltid tagit för givet att arbete skapar värde. Arbetare idag måste överväga en annan möjlighet—att arbete använder upp värde. Det är därför skogar och polarisar försvinner tillsammans med våra livstimmar: värken i våra kroppar när vi kommer hem från jobbet speglar den skada som sker på global nivå.

Vad borde vi producera, om inte allt detta? Vad sägs om glädje? Kan vi föreställa oss ett samhälle där det primära målet med våra handlingar är att maximera livet, att utforska dess mysterier, snarare än att samla rikedom eller överträffa konkurrensen? Självklart skulle vi fortfarande skapa materiella varor i ett sådant samhälle, men inte för att tävla om vinst. Festivaler, högtider, filosofi, romantik, kreativa sysselsättningar, barnuppfostran, vänskap, äventyr. Kan vi se dessa som livets fokus, istället för att vara instoppade i vår fritid?

Idag är det tvärtom—vår uppfattning om glädje är konstruerad som ett medel för att stimulera produktionen. Det är ingen överraskning att varor tar över vår verklighet.

ARBETE SKAPAR RIKEDOM.

Arbete skapar inte bara rikedom där det tidigare bara fanns fattigdom. Tvärtom, så länge det berikar några på andras bekostnad, skapar arbete också fattigdom, i direkt proportion till vinsten.

Fattigdom är inte ett objektivet tillstånd, utan en relation som produceras av ojämlig fördelning av resurser. Det finns ingen fattigdom i samhällen där människor delar allt. Det kan finnas brist, men ingen utsatts för den förnedrande känslan av att behöva klara sig utan medan andra har mer än de vet vad de ska göra med. När vinsten ackumuleras och den minimala nivån av rikedom som krävs för att utöva inflytande i samhället stiger högre och högre, blir fattigdom alltmer försvagande. Det är en form av exil—den grymmaste formen av exil, eftersom du stannar inom samhället samtidigt som du utesluts från det. Du kan varken delta eller gå någon annanstans.

Arbete skapar inte bara fattigdom vid sidan av rikedom—det koncentrerar rikedom i händerna på några få medan fattigdomen sprids vitt och brett. För varje Bill Gates måste en miljon människor leva under fattigdomsgränsen; för varje Shell Oil måste det finnas ett Nigeria. Ju mer vi arbetar, desto mer vinst ackumuleras från vårt arbete, och ju fattigare blir vi i förhållande till våra exploatörer.

Så förutom att skapa rikedom gör arbete människor fattiga. Detta är tydligt även innan vi tar hänsyn till alla de andra sätt som arbete gör oss fattiga på: fattiga i självbestämmande, fattiga i fritid, fattiga i hälsa, fattiga i känslan av identitet utanför våra karriärer och bankkonton, fattiga i själen.

MEN HERREGUD, MINA HERRAR VI KAN INTE ALLA VARA MILJARDÄRER DET SKULLE BARA LEDA TILL INFLATION! ÄR

Låt oss säga att ditt jobb aldrig skadar, förgiftar eller gör dig sjuk. Låt oss också ta för givet att ekonomin inte kraschar och tar med sig ditt jobb och dina besparingar, och att ingen som har fått ett sämre erbjudande än du lyckas skada eller råna dig. Du kan ändå inte vara säker på att du inte kommer att bli nedskuren. Numera arbetar ingen för samma arbetsgivare hela sitt liv; du arbetar någonstans i några år tills de säger upp dig för att anställa någon yngre och billigare eller flyttar ditt jobb till utlandet. Du kan kämpa för att bevisa att du är den bästa inom ditt område och ändå sluta med att bli övergiven.

Du måste lita på att dina arbetsgivare fattar kloka beslut så att de kan skriva ut din lön—de kan inte bara slösa bort pengar, annars har de inget att betala dig med. Men du vet aldrig när den klokheten kommer att vändas emot dig: de som du är beroende av för din försörjning har inte kommit dit de är genom att vara känslösa. Om du är egenföretagare vet du förmodligen också hur fluktuerande marknaden kan vara.

Vad skulle kunna ge verklig säkerhet? Kanske att vara en del av en långsiktig gemenskap där människor bryr sig om varandra, en gemenskap baserad på ömsesidigt stöd snarare än finansiella belöningar. Och vad är ett av de största hindren för att bygga en sådan gemenskap idag? Arbete.

ATT ARBETA LÄR OSS ANSVAR.

”Vem har utfört de flesta orättvisorna i historien? Anställda. Det betyder inte nödvändigtvis att de är ansvariga för dem”—de skulle vara de första att säga det!

Ger en lön dig frihet från ansvar för dina handlingar? Att arbeta verkar främja intrycket att det gör det. Nürnbergförsvaret—”Jag följde bara order”—har varit anthem och alibi för miljoner anställda. Denna villighet att lämna sitt samvete vid dörren till arbetsplatsen—att faktiskt vara en legosoldat—ligger till grund för många av de problem som plågar vår art.

Människor har också gjort hemska saker utan order, men betydligt färre hemska saker. Du kan resonera med en person som agerar för sig själv; de erkänner att de är ansvariga för sina beslut. Anställda, däremot, kan göra ofattbart dumma och destruktiva saker medan de vägrar att tänka på konsekvenserna.

Det verkliga problemet, förstås, är inte att anställda vägrar ta ansvar för sina handlingar—det är det ekonomiska systemet som gör det så prohibitivt dyrt att ta ansvar.

Anställda dumpar giftigt avfall i floder och hav.

ARBETE INSPIRERAR INITIATIV.

Folk arbetar hårt nuförtiden, det är uppenbart. Att koppla tillgången till resurser till marknadsresultat har orsakat en extraordinär produktion och teknologisk framsteg. Faktum är att marknaden har monopoliserat tillgången till våra egna kreativa kapaciteter i sådan utsträckning att många människor arbetar inte bara för att överleva utan också för att ha något att göra. Men vilken typ av initiativ väcker detta?

Låt oss återvända till den globala uppvärmningen, en av de mest allvarliga kriserna som planeten står inför. Efter årtionden av förnekelse har politiker och affärsmän äntligen börjat agera för att göra något åt det. Och vad gör de? De letar efter sätt att tjäna pengar! Koldioxidkrediter, ”rent” kol, ”gröna” investeringsföretag—vem tror att detta är de mest effektiva sätten att begränsa produktionen av växthusgaser?

Det är ironiskt att en katastrof orsakad av kapitalistisk konsumtion kan användas för att sporra mer konsumtion, men det avslöjar mycket om vilken typ av initiativ arbete instillerar. Vilken typ av person, när den ställs inför uppgiften att förhindra livets slut på jorden, svarar: ”Visst, men vad får jag ut av det?”

Om allt i vårt samhälle måste drivas av en vinstmotivation för att lyckas, kanske det inte är initiativ i själva verket, utan något annat. Att verkligen ta initiativ, initiera nya värden och nya beteendemönster—detta är lika otänkbart för den företagsamma affärsmannen som det är för hans mest oengagerade anställd. Vad händer om arbete—det vill säga att hyra ut sina kreativa krafter till andra, vare sig det är chefer eller kunder—faktiskt försvagar initiativ?

Bevisen för detta sträcker sig bortom arbetsplatsen. Hur många personer som aldrig missar en arbetsdag kan inte komma i tid till repetitionsövningar? Vi kan inte hinna med läsningen för våra bokklubbar även när vi kan lämna in skoluppgifter i tid; de saker vi verkligen vill göra med våra liv hamnar längst ner på att-göralistan. Förmågan att fullfölja åtaganden blir något som ligger utanför oss själva, kopplat till externa belöningar eller bestraffningar.

Föreställ dig en värld där allt människor gör, gör de för att de vill, eftersom de är personligt involverade i att få det att hända. För varje chef som har kämpat med att motivera oengagerade anställda låter tanken på att arbeta med personer som är lika engagerade i samma projekt utopisk. Men detta är inte bevis för att inget skulle bli gjort utan chefer och löner—det visar bara hur arbete försvagar vår initiativförmåga.

ARBETE GER SÄKERHET.

DET INTE UPPEBART? OM NÅGON SKA VARA RIK MÅSTE NÅGON ANNAN VARA FATTIG.

DU MÅSTE ARBETA FÖR ATT KUNNA LEVA.

”levnadskostnader” är missvisande—det pågår knappt någon levnad alls! ”arbetskostnader” är mer träffande, och det är inte billigt.

Alla vet vad städare och diskare betalar för att vara ryggraden i vår ekonomi. Alla fattigdomens plågor—beroende, trasiga familjer, dålig hälsa—är en del av spelet; de som överlever detta och på något sätt fortsätter att dyka upp i tid utför mirakel. Tänk på vad de skulle kunna uppnå om de fick friheten att använda den kraften till något annat än att tjäna vinst för sina arbetsgivare!

Vad sägs om deras arbetsgivare, som är privilegierade att vara högre upp i pyramiden? Man skulle kunna tro att en högre lön innebär mer pengar och därmed mer frihet, men så enkelt är det inte. Varje jobb medför dolda kostnader: precis som en diskare måste betala bussbiljett till och från arbetet varje dag, måste en företagsjurist kunna flyga vart som helst på kort tid, upprätthålla ett medlemskap i en country club för informella affärsmöten, och äga en liten herrgård för att underhålla middagsgäster som också är klienter. Det är därför det är så svårt för medelklassarbetare att spara ihop tillräckligt med pengar för att sluta medan de ligger före och ta sig ur rättjakteru• att försöka komma framåt i ekonomin innebär i praktiken att springa på ett löpband. I bästa fall kan du avancera till ett finare löpband, men du måste springa snabbare för att hålla dig kvar där.

Och dessa enbart finansiella kostnader för att arbeta är de minst kostsamma. I en undersökning frågades människor från alla samhällsskikt hur mycket pengar de skulle behöva för att leva det liv de önskade; från fattig till rik, svarade de alla att de skulle behöva ungefär dubbelt så mycket som deras nuvarande inkomst. Så pengar är inte bara kostsamma att skaffa, utan, precis som en beroendeframkallande drog, blir det mindre och mindre uppfyllande! Ju längre upp i hierarkin man kommer, desto mer måste man kämpa för att behålla sin plats. Den rika direktören måste överge sina odisciplinerade passioner och sitt samvete, han måste övertyga sig själv att han förtjänar mer än de oprivilegierade vars arbete ger honom bekvämlighet, han måste kväva varje impuls att ifrågasätta, att dela med sig, att föreställa sig själv i andras skor; om han inte gör det, kommer förr eller senare en mer grym motståndare att ta hans plats. Både arbetare inom tjänstesektorn och industriarbetare måste ta död på sig

själva för att behålla de jobb som håller dem vid liv; det är bara en fråga om fysisk eller andlig förstörelse.

GÅ TILL JOBBET. GIFT DIG. SKAFFA BARN. BETALA DINA
SKATTER BETALA DINA RÄKNINGAR. KOLLA TV. FÖLJ
MODET. VAR NORMAL. FÖLJ LAGEN
OCH SÄG EFTER MIG: JAG ÄR FRI!

Detta är kostnader vi betalar individuellt, men det finns också ett globalt pris att betala för allt detta arbete. Utöver de miljömässiga kostnaderna finns det arbetsrelaterade sjukdomar, skador och dödsfall: varje år dödar vi människor i tusentals för att sälja hamburgare och medlemskap i hälsoklubbar till överlevarna. USAs arbetsdepartement rapporterade att dubbelt så många personer drabbades av dödliga arbetsolyckor år 2001 jämfört med de som dog i attackerna den 11 september, och det tar inte ens hänsyn till arbetsrelaterade sjukdomar. Framför allt, mer orimligt än något annat pris, finns kostnaden för att aldrig lära sig att styra våra egna liv, aldrig få chansen att svara på eller ens ställa frågan om vad vi skulle göra med vår tid på denna planet om det var upp till oss. Vi kan aldrig veta hur mycket vi ger upp genom att nöja oss med en värld där människor är för upptagna, för fattiga eller för nedslagna för att göra det.

Varför arbeta, om det är så dyrt? Alla känner till svaret—det finns inget annat sätt att skaffa de resurser vi behöver för att överleva, eller för att delta i samhället överhuvudtaget. Alla tidigare sociala former som gjorde andra livsstilar möjliga har utrotats—de stämplades ut av erövrare, slavhandlare och företag som inte lämnade vare sig stam, tradition eller ekosystem intakt. I motsats till kapitalistisk propaganda trängs inte fria människor i fabriker för en liten lön om de har andra alternativ, inte ens i utbyte mot märkeskor och programvara. Genom att arbeta, handla och betala räkningar hjälper vi alla till att upprätthålla de förhållanden som gör dessa aktiviteter nödvändiga. Kapitalismen existerar eftersom vi investerar allt i den—all vår energi och uppfinningsrikedom på marknaden, alla våra resurser i mataffären och på aktiemarknaden, all vår uppmärksamhet i medierna. För att vara mer exakt, kapitalismen existerar eftersom våra dagliga aktiviteter är den.

Men skulle vi fortsätta reproducera den om vi kände att vi hade ett annat val?

”Ett långsamt land!” sa drottningen. ”Här, förstår du, måste du springa så fort du kan för att stå kvar på samma plats. Om du vill komma någon annanstans, måste du springa minst dubbelt så fort.”

”Jag föredrar att inte försöka, tack!” sa Alice.”

ARBETE ÄR EN VÄG TILL UPPFYLLELSE.

Tvärtom, snarare än att hjälpa människor nå glädje, uppmuntrar arbetet den mest extrema formen av självförnekelse.

Att lyda lärare, chefer, marknadens krav—och såklart lagar, föräldrars förväntningar, religiösa skrifter och sociala normer. Vi blir tränade från tidig ålder att sätta våra önskningar på vänt. Att följa order blir en omedveten reflex, oavsett om de är till vårt bästa; att lyda experter blir en andra natur.

Genom att sälja vår tid istället för att göra saker för deras egen skull, börjar vi värdera våra liv utifrån hur mycket vi kan få i utbyte för dem, inte vad vi själva får ut av dem. Som frilansslavar som säljer våra liv timme för timme, ser vi oss själva som varor med ett pris; prisets storlek blir måttet på vårt värde. På så sätt blir vi varor, precis som tandkräm och toalettpapper. Vad som en gång var en människa är nu en anställd, på samma sätt som vad som en gång var en gris nu är en fläskkotlett. Våra liv försvinner, förbrukade som pengarna vi byter dem mot.

De flesta av oss har blivit så vana vid att ge upp saker som är värdefulla för oss att uppoffring har blivit vårt enda sätt att visa att vi bryr oss om något. Vi martyriserar oss själva för idéer, ändamål och för kärleken till varandra, även när dessa egentligen är tänkta att hjälpa oss att hitta glädje.

Det finns familjer, till exempel, där människor visar tillgivenhet genom att tävla om vem som ger upp mest för de andra. Belöning är inte bara fördröjd, den överförs från en generation till nästa. Ansvarigheten för att slutligen njuta av all den lycka som förmodligen har sparats upp under år av otacksamt slit skjuts över till barnen; men när de blir vuxna, om de ska ses som ansvariga vuxna, måste de också börja arbeta hårt.

Men ansvaret måste stanna någonstans.

OM HÅRT ARBETE VERKLIGEN VORE EN SÅ UNDERBAR SAK,
SKULLE DE RIKA GARANTERAT HA HÅLLIT DET FÖR SIG
SJÄLVA.

- Lane Kirkland